

Folketingets Kirkeudvalg

udvalg@ft.dk
skakl@ft.dk

Kirkeministeriet
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
Telefax 3392 3913
e-post km@km.dk

Dokument nr. 392117

Dato: 18. december 2008

Ved brev af 4. december 2008 fra Folketingets Kirkeudvalg (alm. del – spørgsmål 17), har udvalget bedt mig besvare følgende spørgsmål:

”Spørgsmål 17

Ministeren bedes oversende en liste over, i hvilke love, regler, og vejledninger m.m. ordet ”præst” alene skal læses som tjenstemandsansat præst.”.

Svar:

Indledningsvis finder jeg det hensigtsmæssigt at fastslå, at præsters ansættelsesform afspejler deres funktion i forhold til sognemenigheden. De almindelige sognepræstestillinger, der er oprettet til at betjene sognemenigheden, besættes på tjenstemandsvilkår.

Langt hovedparten af folkekirkens præstestillinger har denne karakter.

I betænkningen angående ansættelse i stillinger i folkekirken m.m. (betænkning nr. 1182/1989), som danner grundlag for den nuværende ansættelseslov, anførtes det på side 32f. i afsnit 1.1.2. om hjælpepræstestillinger og vikarier, at

”Efter den opretholdte bestemmelse i § 34 i lov om folkekirkens lønsvæsen m.m. kan kirkeministeren ansætte hjælpepræster til hjælp for en præst eller en menighed, ”såfremt arbejdets omfang, sygdomstilfælde eller andre særlige forhold begrundet det”.

Om hjælpepræsters løn- og ansættelsesvilkår er der indgået overenskomst mellem Finansministeriet og Den Danske Præsteforening, senest af 1. september 1987. Denne overenskomst omfatter også vikarer.

Hjælpepræstestillinger, der ikke er egentlige vikarstillinger, er deltidsbeskæftigelser, normalt svarende til halvtidsbeskæftigelse eller mere.

Antallet af hjælpepræstestillinger udgør omregnet til fuldtidsbeskæftigelse ca. 44 stillinger.

Det er udvalgets opfattelse, at menighedsrådene bør have indstillingsret til hjælpepræstestillinger, der oprettes af arbejdsmæssige grunde for en længere periode. Udvalget har i sit forslag (bilag 1) afgrænset disse ansættelsesforhold tidsmæssigt (1 år eller mere) og kvantitativt (halvtidsbeskæftigelse eller mere), jf. § 11.”.

Udvalgets omtalte forslag til bestemmelsen i § 11 i betænkningens bilag 1, er i dag at finde i § 13 i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. Denne bestemmelse lyder således:

”§ 13. Bestemmelserne i §§ 9-10 og § 11, stk. 1, gælder også ved ansættelse af 1 års varighed eller mere af hjælpepræst med en beskæftigelsesgrad mindst svarende til halvtidsbeskæftigelse. Dette gælder dog ikke, såfremt hjælpepræstestillingen er oprettet med henblik på helt eller overvejende at betjene institutioner eller grupper af personer, for hvilke der ikke er oprettet menighedsråd.”.

Bevæggrunden for i sin tid at indgå en overenskomst på det ellers tjenestemandsdækkede præsteområde, var primært behovet for at kunne ansætte præster på deltid. Overenskomstansatte præster ansættes i dag efter overenskomsten for akademikere i staten. Deres løn-, ansættelses- og pensionsvilkår er derfor i overensstemmelse hermed.

Som det fremgår af citaterne ovenfor, var den oprindelige betegnelse for en overenskomstansat præst ”hjelpepræst”. Tidligere var der to typer hjelpepræster:

Den ene var faste hjelpepræster, som efter en lovrevision i 1961 var sidestillede med residerende kapellaner, og i et og alt fungerede som præster ved kirken. Disse faste hjelpepræster var tjenestemandsansat. Da man i 1981 ophævede de hidtidige titulaturer kapellan og residerende kapellan til fordel for den fælles titel ”sognepræst”, blev også disse hjelpepræster sognepræster.

Den anden var midlertidige og/eller personlige hjelpepræster, f.eks. hos provsten. Denne type findes fortsat, og ved overenskomsten i 2005 blev titlen hjelpepræst erstattet af titlen overenskomstansat sognepræst.

En del af disse – typisk kvoterede (dvs. deltids) stillinger – udfylder en varig funktion i den præstelige betjening af sogne eller institutioner, ligesom de for nogle præster indgår som en naturlig karrierevej, enten fordi man ønsker deltidsbeskæftigelse eller fordi det for f.eks. samgifte præster kan være ønskeligt med den manglende tjenesteboligpligt.

Det er i princippet de samme hensyn, der ligger til grund for muligheden for at oprette en tidsbegrænset lokalfinansieret præstestilling, hvor ansættelsen finder sted på overenskomstvilkår. Jeg henviser i den forbindelse nærmere til flertallets bemærkninger i Kirkeudvalgets betænkning af 6. december 2006 over forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi og lov om domstolsbehandling af gejstlige læresager:

”Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Venstres, Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis, Det Konservative Folkepartis, Det Radikale Venstres og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at ministeren i svaret på spørgsmål 2 bl.a. har oplyst, at der med bestemmelsen i lovforslagets § 1, nr. 1,

gives en generel mulighed for, at menighedsrådene kan finansiere præster i nye stillinger oprettet af kirkeministeren efter ansøgning fra menighedsråd og med tilslutning fra provstiuvalg og biskop.

Lovforslagets bemærkninger vedrører alene fastansættelser, men flertallet forstår ministerens svar således, at der vil blive administreret i overensstemmelse med ønsker fra et flertal i Folketinget.

I den anledning udtaler flertallet, at de finder, at muligheden for lokalt finansierede stillinger med tidsbegrænset ansættelse i særlige tilfælde bør være til stede.

Flertallet finder således, at der i et begrænset tidsrum i et eller flere sogne i samarbejde eller i et provsti skal være mulighed for at oprette tidsbegrænsede stillinger, som skal være begrundet i opgaver, der nødvendiggør en opprioritering af den gejstlige betjening.

Der kan være tale om, at der f. eks. i udflyttersogne kan være et særligt behov for en udvidelse af den gejstlige betjening i en begrænset periode, f. eks. på grund af mange tilflyttere, der ikke er fortrolige med kirken, eller på grund af mange minikonfirmander og konfirmander eller på grund af andre særlige opgaver eller et projekt, som et provsti eller et eller flere sogne ønsker fremmet.

Flertallet understreger, at ordningen ikke kan anvendes til prøveansættelse eller til at udfylde huller i tilfælde af andre præsters sygdom eller orlov. De opgaver, der skal udføres, skal have en sådan vægt, og opgaverne skal være af en sådan karakter og formuleret således i ansøgningen, at tidsrummet kan fastsættes til ikke under 4 år. Også af hensyn til præstens mulighed for at indrette sig finder flertallet, at ansættelsesperioden ikke bør være under 4 år.

Flertallet finder derudover, at der bør være mulighed for en forlængelse af perioden op til yderligere 4 år. Derefter må stillingen enten nedlægges eller ændres til varig ansættelse. Dette indebærer, at det ikke vil være muligt at udskifte præsten ved periodens udløb undtagen ved dennes opsigelse af stillingen. Med hensyn til overenskomstansatte præster henvises til svaret på spørgsmål 3, der er optrykt som bilag 2 i betænkningen.

Flertallet ønsker at understrege, at også præster ansat for en tidsbegrænset periode er beskyttet af menighedsrådslovens § 37, således at præsten i udøvelsen af sine pastorale forpligtelser, herunder forkyndelse, sjælesorg og undervisning, er uafhængig af menighedsrådet.

Flertallet bemærker, at lovforslagets § 2 tillige sikrer, at også præster i tidsbegrænset ansættelse får den samme beskyttelse med hensyn til læresager som andre præster.

Ved finansieringsformen ændres ikke ved ansættelsesformen og retsstillingen over for menighedsrådet. Kirkeministeriet er som ved andre præsteansættelser ansættelsesmyndighed og arbejdsgiver.

Flertallet betinger, at der ikke ved muligheden for oprettelse af lokalt finansierede stillinger, varige såvel som tidsbegrænsede, reduceres i antallet af eksisterende stillinger.

Flertallet forudsætter, at lokalt finansierede stillinger baseres på overenskomstvilkår og ikke tilknyttes tjenesteboligpligt, og at stillingerne oprettes med tilslutning af biskop og provstiudvalg.”.

Langt den overvejende del af folkekirkens præster er fortsat ansat på tjenestemandsvilkår. Løn-, ansættelses- og pensionsvilkår for disse præster følger således de almindelige regler på tjenestemandsområdet.

Reglerne inden for tjenestemandsgivningen hører under Finansministeriets ressort.

For en god ordens skyld skal jeg anføre, at bestemmelserne i tjenestemandsgivningen, herunder tjenestemandslovens kapitel 9 om særbestemmelser om folkekirkens tjenestemænd, for præsters vedkommende kun finder direkte anvendelse, når præsterne er ansat på tjenestemandsvilkår.

Herefter kan jeg oplyse følgende med hensyn til regler inden for Kirkeministeriets ressort, idet jeg for en god ordens skyld gør opmærksom på, at jeg alene omtaler bestemmelser, hvor det ikke fremgår af konteksten, at de kun omhandler præster i folkekirken, der er ansat på tjenestemandsvilkår:

- Ved ansættelse af overenskomstansatte præster i stillinger af 1 års varighed eller mere, følges samme procedure for menighedsrådets medvirken som for tjenestemandsansatte sognepræster. Dette gælder dog ikke, såfremt hjælpepræstestillingen er oprettet med henblik på helt eller overvejende at betjene institutioner eller grupper af personer, for hvilke der ikke er oprettet menighedsråd, jf. ansættelseslovens § 13.
- Ansættelseslovens § 11, stk. 2, hvorefter kirkeministeren i visse situationer er bundet af menighedsrådets indstilling til en ledig præstestilling, omfatter ikke præstestillinger, hvor ansættelse sker på overenskomstvilkår, jf. ansættelseslovens § 13.
- Hensynet til et teologisk retningsbestemt mindretal i et pastorat, jf. ansættelseslovens § 11, stk. 3, og de dertil knyttede regler i bekendtgørelse nr. 120 af 22. februar 2000 om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præstestillinger m. v., omfatter ikke præstestillinger, hvor ansættelse sker på overenskomstvilkår, jf. ansættelseslovens § 13.

Jeg henviser til mit svar på KIU alm. del – spørgsmål 20, hvor jeg oplyser nærmere om baggrunden for formuleringerne af ansættelseslovens § 11, stk. 3, og § 13, ligesom jeg redegør for min villighed til at optage drøftelser med de folkekirkelige interessenter med henblik på at søge afklaret, om det er hensigtsmæssigt at søge bestemmelsen ændret.

- Overenskomstansatte præster kan ikke modtage sognebåndsløsere, jf. de nuværende bestemmelser herom i kapitel 4 i lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning. I forlængelse heraf følger det, at bestemmelserne i Kirkeministeriets bekendtgørelse af 5. maj 2008 om stiftelse og ophør af sognebåndsløsning samt om sognebåndsløseres valgret til menighedsråd, der omtaler den præst, til hvem der løses sognebånd, også kun omhandler præster ansat på tjenestemandsvilkår.

Som udvalget er bekendt med, er det min hensigt at fremsætte forslag om ændring af den nuværende bestemmelse, så der fremover også kan løses sognebånd til præster, der er ansat på overenskomst.

- Fast forpligtelse til at være begravelsesmyndighed, jf. § 6 i bekendtgørelse af lov om begravelse og ligbrænding, samt fast forpligtelse til at varetage registrering i personregisteret/kirkebogen, har hidtil også kun været pålagt præster, ansat på tjenestemandsvilkår.

I Aalborg Stift har der været én undtagelse fra denne regel, idet en sognepræst pga. sit canadiske statsborgerskab ikke kan ansættes som tjenestemand, og derfor er blevet ansat på overenskomstsvilkår.

- Endelig kan jeg oplyse, at bestemmelsen i ansættelseslovens § 18 om tjenestebolig til sognepræster, i praksis normalt kun finder anvendelse for de stillinger, hvor præster ansættes på tjenestemandsvilkår. Modtager Kirkeministeriet anmodning om at knytte tjenestebolig til en stilling som overenskomstansat sognepræst, er der dog ikke noget til hinder for, at ministeriet opslår stillingen med pligt til at bebo tjenestebolig, såfremt forholdene tilsiger det.

Birthe Rønn Hornbech

/ Rasmus Paaske Larsen
Chefkonsulent